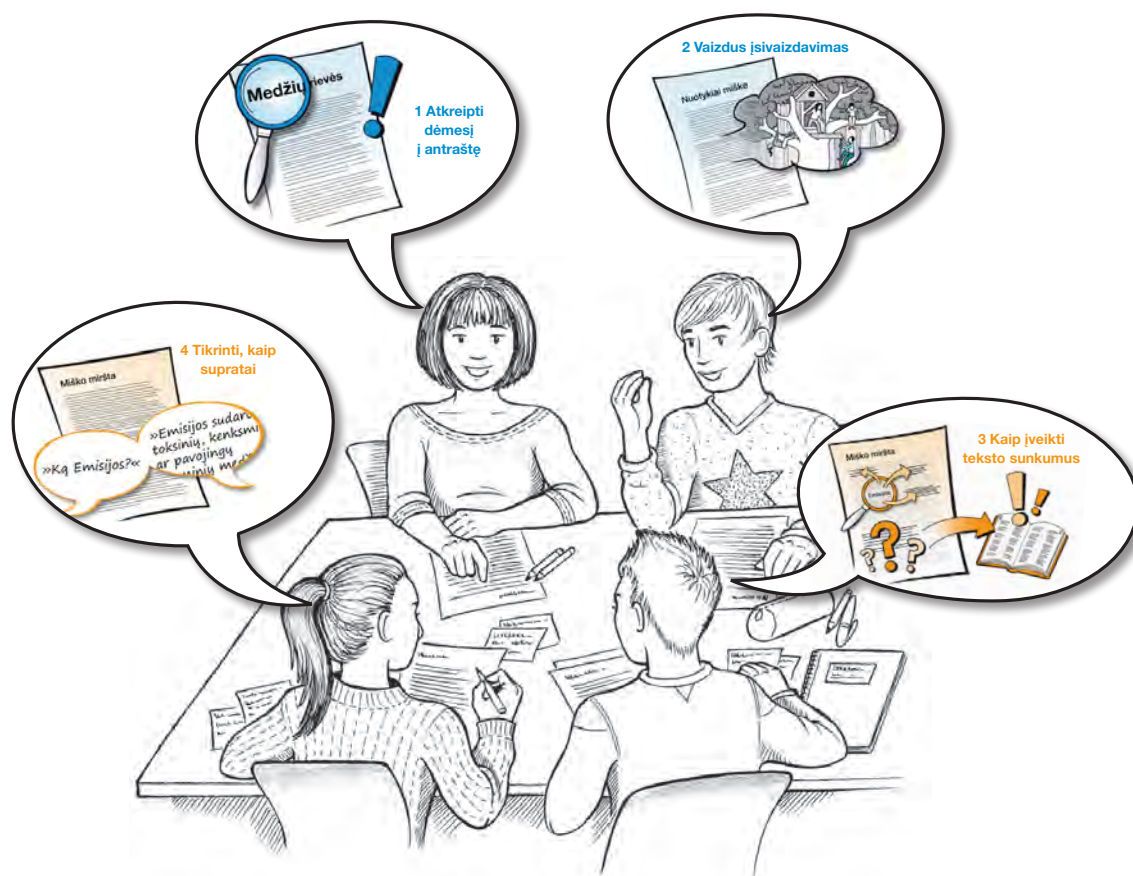

Skaitymo kompetencijų ugdymo metodika

3 Kaip įsisavinti skaitymo strategijas mokymosi bendradarbiaujant pagalba

Tobias Saum

Bendradarbiaujant su Geroldu Bräggeriu, Ariane Gabler, Markusu Mauchle, Peteriu Marti
Iliustracijos: Katharinos Pacynos

2010 m. gruodis

Turinys

Turinys	2
1 Kaip įgyti skaitymo kompetencijų mokymosi bendradarbiaujant pagalba	4
1.1 Kaip pagerinti skaitymo sklandumą mokymosi bendradarbiaujant pagalba	4
1.2 Kaip mokytis skaitymo strategijų bendradarbiaujant	5
1.3 Skaitymo strategijų mokymai kaip mokyklinė programa	7
1.4 Motyvacija skaityti	7
2 Strategijų naudojimas	9
2.1 Kaip supažindinti su skaitymo strategijomis? Moksleivius supažindinti su strategi- jomis reikėtų pateikiant jas po vieną, kad žingsnis po žingsnio būtų parodytas visas jų spektras. Kai moksleivis jas įsisavins, turėtų pamėginti naudoti jas integruotai.	10
2.2 Trys pagrindinės grupės	11
2.3 Skaitymo strategijų aprašas	14
2.4 Kortelės moksleiviams	20
2.5 Mokytis skaitymo strategijų individualiai ir bendradarbiaujant	22
2.6 Skaitymo strategijų kombinacija analizuojant tekstus	41
3 Kaip įsisavinti skaitymo strategijas mokymosi bendradarbiaujant pagalba	51
3.1 Skaitymas pakaitomis ir reziūmavimas	53
3.2 Darbas poromis skaitant ir rašant (CIRC)	58
3.3 Skaitymo strategijų naudojimas dirbant poromis: bendradarbiavimas pagal sce- narijų	62
3.4 Klausimų namelis	64
3.5 Skaitymo strategijų naudojimas bendradarbiaujant: skaitymas pakaitomis	69
4 Grožinio teksto analizė 6 ir 7 klasėse	74
4.1 Kaip dirbti remiantis mokymosi bendradarbiaujant koncepcija	74
4.2 Pavyzdinės užduotys	75
5 Kompetencijos pakopos teksto suvokime	77
5.1 Užduočių formulavimas įvairiuose reikalavimų lygiuose	77
5.2 Pirmoji pakopa: pateikti informaciją	78
5.3 Antroji pakopa: suvokti visą tekstą	79
5.4 Trečioji pakopa: teksto analizė	79
5.5 Ketvirtoji pakopa: vertinti ir apmąstyti	81
5.6 Penktoji pakopa: kurti ir formuoti	82

6	Teksto analizė vyresnėse gimnazijos klasėse	83
6.1	Apmąščius pažymėti	83
6.2	Epinio teksto analizė	84
6.3	Dramos scenos analizė	86
6.4	Lyrinio teksto analizė	88
6.5	Informatyvaus dalykinio teksto analizė	90
6.6	Argumentuojamojo teksto analizė	93
6.7	Dalykinio teksto apmąstymas	94
6.8	Grožinių tekstų apmąstymas	95
7	Skaitymo tyrimų užkulisiai	96
7.1	Skaitymas kaip interakcija su tekstu	96
7.2	Skaitymo proceso dalys	97
7.3	Skaitymo kompetencijos įgijimo prielaidos	98
8	Sukurti skaitymo kultūrą	101
9	Teksto rūšių apžvalga	104
9.1	Dalykiniai tekstai	104
9.2	Grožiniai tekstai	105
1	priedas: Literatura	106
2	priedas: Skaitymo strategijų kortelės	107

3 Kaip įsisavinti skaitymo strategijas mokymosi bendradarbiaujant pagalba

Ankstesniame skyriuje parodėme, kokiais metodais galima įsisavinti atskiras strategijas, tačiau nesigilinome, kaip moksleiviai gali patys įsisavinti strategijas ir kaip tai atlikti mokymosi bendradarbiaujant pagalba. Šiame skyriuje aprašysime mokymosi bendradarbiaujant metodus, kurių pagalba vienu metu įsisavinamos iš karto kelios skaitymo strategijos. Žemiau pateiktoje apžvalgoje aprašysime metodus ir paminėsime, kokias skaitymo strategijas jais galima įsisavinti.

Mokymosi meto- das	Trumpas metodo aprašymas	Skaitymo strategijos, kurias galima įsisavinti šiuo metodu	Taikoma nuo
Skaitymas ir reziūnavimas pakaitomis	Pagal šį metodą vienas moksleivis skaito teks- to atkarpą, o kitas atpasakoja jos turinį. Vėliau vaidmenimis pasikeičiama. Pabaigoje kiekvienas moksleivis turi atpasakoti viso teksto turinį.	<ul style="list-style-type: none"> ▶ skaityti be klaidų, sklan- džiai ir su intonacija ▶ reziūnuoti tai, kas per- skaityta 	3 kl.
Skaitymo ir rašy- mo mokymasis poroje (CIRC)	Šis metodas labai gerai ištyrinėtas; jis laikomas vienu veiksmingiausių mokymosi bendradarbiau- jant metodų. Tačiau atidžiau pažiūrėjus tai ne vienas metodas, o metodų poroje rinkinys. Atski- rų pratimų nebūtina atlikti nustatyta tvarka. Juos reikėtų rinktis pagal kompetencijas, kurias turi įgyti moksleiviai. Atskiroms moksleivių poroms galima skirti skirtingas užduotis, priklausomai nuo jų pasiekimų.	<ul style="list-style-type: none"> ▶ sklandžiai skaityti balsu ▶ skaityti sudėtingus žodžius ▶ formuluoti klausimus pagal tekstą ir j juos atsakyti ▶ suprasti naujus žodžius iš konteksto ▶ reziūnuoti tekstus 	3 kl.
Bendradarbiavi- mas su scenari- jumi	Šiuo metodu galima įsisavinti visas skaitymo strategijas. Moksleivių porai mokytojas/-a duoda tiksliaus nurodymus, pateikiamus scenarijaus forma, kada ir kokias skaitymo strategijas jie turi naudoti. Kai moksleiviai įvaldys kelias strategijas, bus galima jiems duoti užduotį patiems pasvars- tyti, kokias strategijas naudoti teksto analizei.	<ul style="list-style-type: none"> ▶ visos strategijos, priklausomai nuo to, kokias parenka mokytojas/-a arba pasi- renka moksleivis 	4 kl.
Klausimų namelis	Naudodami mokymosi bendradarbiaujant meto- dą «Klausimų namelis» moksleiviai gali mokyti įvairiuose teksto suvokimo lygiuose kelti klau- simus tekstui ir atsakyti vienas kitam į juos. Priklau- somai nuo teksto lygmens jie ragina vienas kitą naudoti skirtingas skaitymo strategijas.	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Kelti klausimus apie teksto turinį, analizę ir teksto vertinimą ▶ atsakyti į klausimus ir atsakant naudoti skirtin- gas skaitymo strategijas 	5 kl.
Skaitymas pakai- tomis	Po individualaus skaitymo fazės moksleiviai ana- lizuoja tekstą taip: grupelės nariai paeiliui atlieka šiuos veiksmus: <ul style="list-style-type: none"> ▶ kelia klausimus apie teksto fragmento turinį ▶ reziūnuoja teksto fragmento turinį ▶ patikrina, ar suprato tekstą, o gal kas nors liko neaišku, jei taip, siekia pasiaiškinti šias teksto vietas ir žodžius. ▶ bando nuspėti, apie ką galėtų būti rašoma tolesniuose skirsneliuose. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Kelti klausimus apie tekstą ▶ Reziūnuoti skirsnelius ▶ Pasitikrinti, ar supratai ▶ Bandyti nuspėti 	6 kl.

3 pav. Mokymosi bendradarbiaujant perteikimo metodai, kuriais galima mokytis skaitymo strategijų

3.1 Skaitymas pakaitomis ir reziumavimas

Tikslas: Moksleiviai analizuoja tekstą dirbdami poromis. Taip jie mokosi skaityti garsiai be klaidų, sklandžiai ir su intonacija, įdėmiai klausytis, reziumuoti tai, kas išgirsta ir tyliai kalbėti.

Metodo esmė

Kai moksleiviai drauge analizuoja tekstus, dažnai vyksta intensyvūs komunikatyvieji ir kognityvieji procesai. Taigi greta teksto analizės technikų įgijamos ir kitos svarbios kompetencijos. Taikant žemiau aprašytą metodą moksleivis skaito teksto skirsnelį, o partneris turi atpasakoti turinį. Skaitant kitą skirsnelį vaidmenimis pasikeičiama. Pabaigoje kiekvienas moksleivis turi atpasakoti viso teksto turinį.

Procesas

Mokytojas/-a sudaro poras, kurios kartu analizuos tekstus. Visi turi gebėti teisingai atpasakoti teksto turinį. Tam moksleiviai naudoja daug aiškiai struktūruotų žingsnelių.

1. Kiekvienas tyliai persiskaito pirmąjį teksto skirsnelį.
2. Moksleivė A pusbalsiu skaito pirmąjį skirsnelį – aiškiai ir su intonacija. Moksleivis B neskaito kartu, tačiau atidžiai klausosi. Jei pirmajai moksleivei labai sunku aiškiai perskaityti, galima leisti kitam skaityti kartu. Klausančiojo ar skaitančiosios kartu užduotis yra atidžiai įsiterpti tada, kai skaitančioji skaito akivaizdžiai neteisingai arba neaiškiai. Mat klausantysis atsakingas už tai, kad viską suprastų.
3. Moksleivis B savais žodžiais atpasakoja teksto turinį, o partnerė A patikrina, ar viskas teisingai. A ir B gali dar vienas kitam uždavinėti klausimus, jei jie ko nors nesuprato. Norint atsakyti į klausimus galima naudotis tekstu. Tai, ko nepavyksta išsiaiškinti, moksleiviai užsirašo, kad vėliau galėtų aptarti pamokoje.
4. Abu moksleiviai tyliai skaito antrąjį skirsnelį.
5. Dabar pasikeičiama vaidmenimis ir moksleivis B garsiai skaito antrąjį skirsnelį, moksleivė A imasi užduočių, kurias ką tik turėjo moksleivis B.
6. Moksleivė A savais žodžiais atpasakoja, ką išgirdo, o partneris B patikrina, ar viskas teisingai.
7. Vaidmenimis keičiamasi iki pat teksto pabaigos.
8. Dabar abu moksleiviai kiekvienas sau parašo teksto santrauką. Tam gali naudotis tekstu. Mokytojas/-a nurodo, kokia maksimali santraukos apimtis sakiniiais.

Praktiniai patarimai

Skirsnelių sudarymas: Svarbu, kad atskiri teksto skirsneliai tikrai būtų prasmingi ir ne per ilgi. Priešingu atveju prieš pateikiant tekstą moksleiviams reikėtų jį suskirstyti kitaip..

Apie mokytojo/-os vaidmenį

Jei mokytojas/-a nori pabrėžti individualią savo atsakomybę, gali prisėsti prie atskirų porų ir paraginti vieną ar kitą mokinį pateikti skirsnelio santrauką arba pademonstruoti, kaip suprato iki šiol perskaitytą teksto dalį.

Skaityti tyliai ir skaityti balsu

Iš skaitymo tyrimų žinome, kad pradedantieji, visų pirma pirmokai ir antrokai, linkę skaityti balsu, kad suprastų tekstą. Tačiau kai jie išmoksta skaityti tyliai, skaitymas balsu tampa skaitančiajam papildoma užduotimi, kuri trukdo suvokti teksto prasmę. Todėl reikėtų palikti moksleiviams galimybę prieš skaitant balsu persiskaityti tekstą tyliai.

Variantai

Mokytojas/-a skaito balsu: pirmoje pamokoje mokytojas/-a balsu skaito klasėje sudarydamas skirsnelius. Po kiekvieno skirsnelio moksleiviai pakaitomis pateikia kiekvieno skirsnelio santrauką.

Be skaitymo balsu: moksleiviai tyliai skaito po skirsnelį kiekvienas sau. Skaityti balsu nebereikia. Tada moksleivė A savais žodžiais atpasakoja tyliai perskaitytą skirsnelį. Moksleivis B patirkinia, ar santrauka teisinga.

Mokytis skaityti balsu: jei jaunesni moksleiviai, pradedantys mokytis užsienio kalbos, turi mokytis tik skaityti, galima naudoti tik tokį metodą, kad du moksleiviai skaito vienas kirtam balsu ir taisy vienas kitą.

Tolesnis darbas

Tekstą reikia susieti su moksleivių turimomis žiniomis: galima praplėsti santraukas prašant papildomai pateikti savo asociacijas ir partneriui ar partnerei pasakyti, su kuo galima susieti tai, kas buvo perskaityta. Priklausomai nuo tikslo čia galima naudoti ir kitas skaitymo strategijas, pvz., vidinių vaizdinių formavimą, turinio performulavimą, vertinimą ir taip toliau.

Kad moksleiviai galėtų tikslingai toliau analizuoti ir vertinti tekstą, mokytojas/-a paruošia tam klausimyną.

Metodo taikymas

Skaitymas ir reziūmavimas pakaitomis tinka tuomet, kai reikia įsisavinti naują mokomąją medžiagą ir taikytinas taip pat tuomet, kai reikia pagilinti ir taikyti įgytas kompetencijas.

3.1.1 Šio metodo efektyvumas – empirinis tyrimas

pradedant pratybas buvo atliktas testas, pabaigoje testu buvo pamatuotas pratybose pasiektas rezultatas.¹⁸ Moksleivių rezultatas po tris mėnesius trukusių pratybų atitinka tikėtinus visų mokslo metų rezultatus.

¹⁸ Šis empirinis tyrimas aprašytas Voss/Müller/Blatt 2007.

Organizacinės prielaidos

Laikas: 3 mėnesiai; dukart per savaitę ateinantis skaitovas gimtosios kalbos pamokos pradžioje skaito apie 20 min.

Vieta: Visur, kur mokytojas/-a gali sekti akimis moksleivius – klasėje, grupinio darbo kambaryje, koridoriuje, priešais klasę.

Skaitiniai: moksleiviai tekstus pasirenka patys iš turimų knygų (pvz., skaitinių knygų, klasės bibliotekos, knygų dėžės iš knygyno). Svarbu, kad tekstas būtų dviem egzemplioriais.

Skaitymo porų sudarymas

- ▶ Moksleivių testas skaitymo patikrinimo būdu (sunkiai perskaitomų žodžių skaitymo testas, žr. žemiau).
- ▶ Skaitymo porų iš dviejų moksleivių, kurių vienas skaito geriau, kitas prasčiau, sudarymas. Skaitymo partneriai turi būti nevienodų, bet ne per daug skirtingų skaitymo gebėjimų.

Mokytojo/-os užduotis

Mokytojo/-os užduotis yra atidžiai lydėti poras, jas stebėti, įsikišti, jei klausantysis nepastebi per daug klaidų arba komentuoja, jei nedalykiškai kritikuojama, jei į klaidą reaguojama, bet nesuteikiama reikiama pagalba.

Patikrinimas, ar mokymasis buvo sėkmingas

Po trijų mėnesių vėl atliekamas sunkiai perskaitomų žodžių skaitymo testas. Taip galima lengvai nustatyti, ar padaryta pažanga.

Sunkiai perskaitomų žodžių testas

Sunkiai perskaitomų žodžių testą galima rasti tinklalapyje www.wilfriedmetze.de/html/stolper.html. Vaikams pateikiama 60 sakinių, kuriuose yra po vieną sunkiai perskaitomą žodį, jiesm perskaityti skiriama 4 minutės. Testas leidžia įvertinti skaitymo tikslumą (klaidingai perskaitytų sakinių skaičius) ir dėl trumpo laiko, skirto atlikti testui, taip pat teikia informacijos apie skaitymo tempą (perskaitytų ir teisingų sakinių skaičius). Kadangi teste vieną žodį iš sakinio konteksto reikia identifikuoti kaip trikdį ir taip sakinio lygmenyje apdorojama informacija, šis testas leidžia pažvelgti į gebėjimą skaityti suprantant prasmę.

Ateinančių skaitovų modelio Vokietijos mokyklose rezultatų apžvalga

Vidutinis rezultatų pagerėjimas yra apie 6,6 sakinio per 4 min. Paskaičiavus vidutinį rezultatą per minutę išeina vidutinis 1,64 sakinių prieaugis ($n=318$). Tai atitinka sunkiai perskaitomų žodžių testų dokumentacijoje užfiksuotą prieaugį nuo trečios iki ketvirtos klasės – taigi laukiamą rezultatų pagerėjimą per visus metus, kuris pasiekiamas per tris mėnesius. Aukščiausias rezultatų prieaugis bendrosiose mokyklose vidutiniškai 7,1 sakinio, toliau eina gimnazijos (6,6 sakinio) ir pagrindinės bei realinės mokyklos (5,8 sakinio). Berniukai ir mergaitės iš ateinančio skaitovo modelio gauna vienodai naudos (6,5 sakinio). Vaikai, gimę ne Vokietijoje, gali gauti netgi daugiau naudos (8,3 sakinio; $n=39$) nei Vokietijoje gimę vaikai (6,3 sakinio; $n=274$). Ne vokiečių kilmės vaikų mokymosi prieaugis, skaičiuojant pagal standartinius nuokrypius šiose grupėse, vis homogeniškesnis (SD 5 palyginti su 6,3). Jei lyginsime vidutinius rezultatų prieaugius pagal tėvų išsilavinimą, tai didžiausias prieaugis yra vaikų iš vidutinio išsilavinimo šeimų (7,8; $n=132$), toliau eina vaikai iš menkesnio išsilavinimo šeimų (6,6 sakinio; $n=103$). Vaikų prieaugis iš aukšto išsilavinimo šeimų yra menkesnis – 4,4 sakinio ($n=71$). Be to, šioje grupėje išsisklaidymas su standartiniu nuokrypiu 8,1 gerokai didesnis nei 5,3 ir 5,2 pirmosiose grupėse. Tai reiškia, kad vaikai iš aukšto išsilavinimo šeimų iš ateinančio skaitovo modelio gauna skirtingai naudos.

Nuorodos

Metodą verta taikyti vienu metu bent dviem klasėms. Baigiant atskiras ateinančių skaitovų fazes mokytojai turėtų atlikti trumpą įvertinimą, kad pasikeistų patirtimi, duotų vieni kitiems patarimų ar tiesiog pasidalytų įspūdžiais.

Pradžioje mokytojas su vienu mokiniu turėtų pademonstruoti, kaip vertinti ir padėti skaitančiajam.

Daugelis mokytojų pastebėjo, kad naudinga nepaisant to, kad vaikai dirba savarankiškai, dalyvauti vaikų darbe suinteresuotai klausinėjant ir klausantis jų, taip pat skaityti gimtosios kalbos pamokoje (žodynas, gramatika, teksto struktūra).

Moksleiviai susikūrė metakognityviasias struktūras mokymuisi ir skaitymui. Daugelis jų

įsivąmonino buvusias sunkumus skaitant, pvz., kad jie negalėjo perskaityti ilgų žodžių, skaitė neaiškiai arba praleisdavo tai, ko nesuprasdavo.

Šią programą labai rekomenduotina padaryti mokyklinės programos elementu.

3.2 Darbas poromis skaitant ir rašant (CIRC)

Šis metodas¹⁹ labai gerai ištyrinėtas; jis laikomas vienu efektyviausių mokymosi bendradarbiaujant metodų (Slavin/Madden 1999, p. 21). Atidžiau pažvelgus tai ne vienas metodas, o darbo poromis metodų rinkinys. Atskirų pratimų nebūtina atlikti nustatyta tvarka. Juos reikėtų rinkti pagal kompetencijas, kurias turi įgyti moksleiviai. Atskiroms moksleivių poroms galima skirti skirtingas užduotis, priklausomai nuo jų pasiekimų.

Grupių sudarymas

Pagal atsitiktinumo principą sudaromos ketveriukės. Kita galimybė – sudaryti grupes pagal mokinių skaitymo kompetencijos kokybę.

- ▶ Mokytojas/-a padalija klasę į dvi grupes, vienoje – silpnesni skaitovai, kitoje – stipresni.
- ▶ Du moksleiviai iš šių grupių sudaro porą.
- ▶ Dabar sudaromos ketveriukės. Kiekvienoje grupėje yra stipresnių skaitovų pora ir silpnesnių skaitovų pora. Jei kyla sunkumų, moksleiviai gali vieni kitiems padėti.

1 pratimas: skaitymo balsu pratybos

- ▶ Pirmiausia abu poros mokiniai perskaito tekstą tyliai.
- ▶ Tada moksleiviai pakaitomis skaito teksto skirsnelius balsu. Kol vienas skaito, kitas atidžiai klausosi ir įsikiša, jei pirmasis padaro klaidą (ką nors praleidžia, neaiškiai ar neteisingai ištaria, neteisingai kirčiuoja). Pataisius skaitovas kartoja tą sakinį tol, kol perskaito sklandžiai ir teisingai sukirčiavęs.

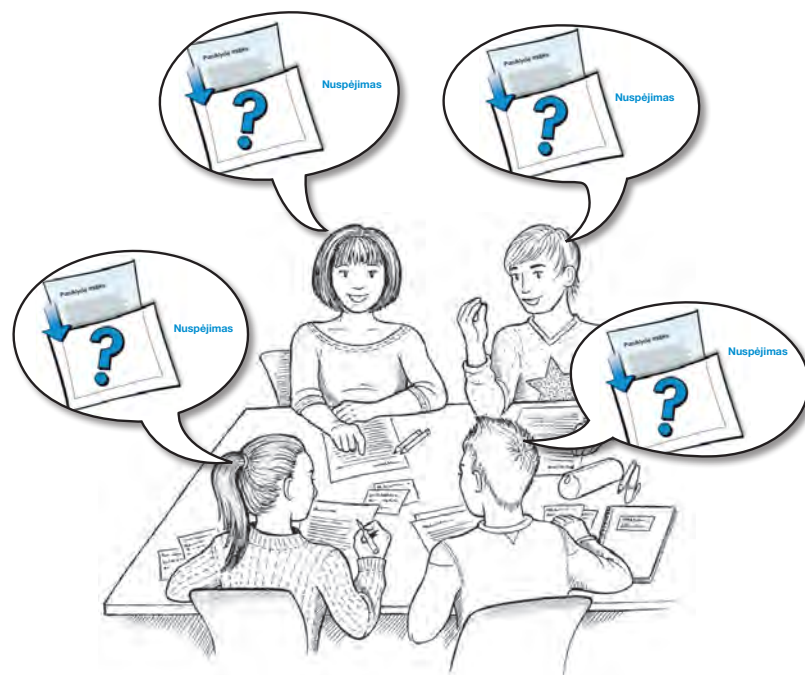
2 pratimas: sudėtingų žodžių skaitymo pratybos

- ▶ Moksleiviai gauna iš mokytojo tekstą ir sunkiai perskaitomų žodžių, kurie yra tekste, sąrašą.
- ▶ Moksleiviai turi mokytis šiuos žodžius ištarti sklandžiai ir teisingai sukirčiavę.
- ▶ Moksleiviai skaito žodžius vienas kitam balsu.
- ▶ Dabar moksleiviai drauge skaito tekstą (žr. 1 pratimą).

¹⁹ CIRC yra santrumpa, reiškianti Cooperative Integrated Reading and Composition. Metodo aprašymas šiuose puslapiuose pateiktas pagal Robert E. Slavin ir Nancy E. Madden

3 pratimas: teksto analizės pratybos su pateiktais arba pačių sugalvotais klausimais²⁰

- ▶ Moksleiviai skirsnelis po skirsnelio perskaito tekstą tyliai. Kiekvienam skirsneliui gauna klausimus, kuriuos perskaitę skirsnelį pakaitomis užduoda vienas kitam ir atsako į juos. Be to, jie turi bandyti spėti, kaip teksto veiksmas klostytis toliau. Pažengę moksleiviai negauna klausimų, bet turi patys uždavinėti juos įvairiuose teksto lygiuose.
- ▶ Pabaigoje moksleiviai gauna klausimus iš viso teksto.
- ▶ Pabaigoje moksleiviai gauna užduotis apie tekstą raštu.

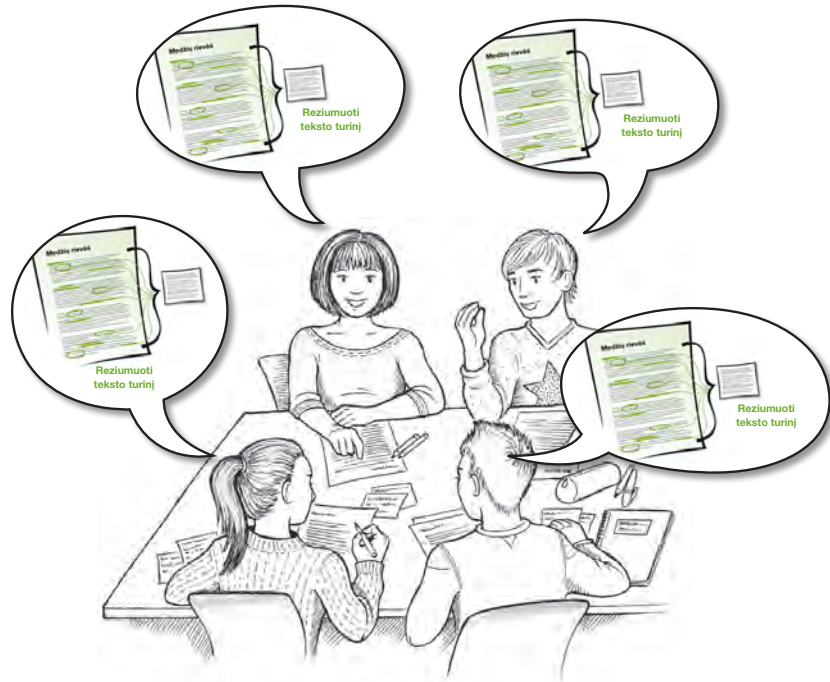
4 pratimas: naujų žodžių mokymosi pratybos

- ▶ Moksleiviai gauna iš mokytojo tekstą ir sąrašą žodžių, esančių tekste, kurie daugumai veikiausiai bus nauji.
- ▶ Moksleiviai turi perskaityti tekstą ir iš konteksto mėginti pasiaiškinti sąraše pateiktus žodžius. Šiam tikslui jie prie kiekvieno žodžio užrašo jo reikšmę ir tuomet sugalvoja naują prasmingą sakinį su šiuo žodžiu. Galima naudoti ir aiškinamuosius žodynus.
- ▶ Moksleiviai pasitaria tarpusavyje ir nusprendžia, kuris variantas geriausias.

²⁰ Taip pat plg. «Klausimų namelis» 64 puslapyje, «Grozinio teksto analizė 6 ir 7 klasėse» 74 puslapyje ir «Kaip dirbti remiantis mokymosi bendradarbiaujant koncepcija» 74 puslapyje, kur aprašoma, kaip moksleiviai gali išmokti patys kelti klausimus tekstui.

5 pratimas: teksto santraukos rašymo pratybos²¹

- ▶ Moksleiviai gauna tekstą, padalytą į skirsnelius.
- ▶ Partneris A skaito balsu primąjį skirsnelį, partneris B klausosi ir turi reziomuoti, kas buvo aprašyta skirsnelyje.
- ▶ Skaitant kitą skirsnelį pasikeičiama vaidmenimis.
- ▶ Pabaigoje partneris A turi reziomuoti visą tekstą. Kitas partneris turi sąrašą su pagrindiniais teksto elementais ir jo pagalba tikrina santrauką.
- ▶ Po to partneris B reziuuoja, o partneris A tikrina santrauką.
- ▶ Dabar abu moksleiviai gilinasi į mokomąją medžiagą taip, kad galėtų ją ilgesniam įsiminti, pvz., susieja tai, ką mokosi, su ankstesnėmis savo žiniomis, kuria paveikslus arba braižo schemas.

6 pratimas: rašybos pratybos

- ▶ Moksleiviai po, pvz., klasės darbo sudaro sąrašą žodžių, kuriuos užrašė klaidingai.
- ▶ Jie vienas kitam diktuoja žodžius iš sąrašo ir apibraukia žodžius, kuriuos užrašė teisingai. Kitą kartą diktuojami tik tie žodžiai, kurie buvo užrašyti klaidingai.
- ▶ Po kiek laiko visą sąrašą reikėtų padiktuoti dar kartą, kad būtų galima patikrinti, ar moksleiviai žodžius įsiminė ilgam laikui.

²¹ Plg. «3.1 Skaitymas pakaitomis ir reziumavimas» 53 puslapyje

7 pratimas: reguliarus skaitymas

- ▶ Moksleiviai kasdien po 20 min. skaito namuose. Tai, ką perskaitė, užrašo į sąrašą, o tėvai kasdien parašu patvirtina, kad jų vaikai skaitė 20 min.
- ▶ Moksleiviai reguliariai klasėje pristato knygas, kurias skaitė.
- ▶ Kai moksleiviai baigia savo užduotis pamokoje, jiems leidžiama toliau skaityti knygą. Tam klasėje visuomet reikėtų turėti knygų.

Mokytojo/-os vaidmuo

Mokytojas/-a po skaitymo tydomis fazės vaikšto po klasę ir tikslingai dirba arba su skaitymo grupėmis, arba su skaitymo poromis, arba su atskirais moksleiviais ir paskatina kiekvieną pagal poreikį.

Mokytojas/-a nusprendžia, kur moksleiviai dirbs (reikia matyti visus).

Pratybų pradžioje mokytojas/-a demonstruoja, kaip visi gali skaityti balsu vienu metu toje pačioje patalpoje, vienas kitam netrukdydami (darbas poroje 30 cm atstumu vienas nuo kito/garsumas, sėdėjimo poza).

Pabaigoje mokytojas/-a trumpai apklausia, ar garsas netrukde susikaupti ir siekti tikslo, kaip pavyko dirbti poroje/grupėje.

Rinkti taškus grupėje

Kad motyvacija grupėje būtų didesnė, moksleiviai gali rinkti taškus, kurie paskui skaičiuojami kaip grupės rezultatas. Šiuos taškus jie gali gauti, pvz., atlikdami reguliarius testus, kuriais tikrinama, ko jie išmoko per pratybas porose. Taškus galima skirti ir už skaitymo sąrašus, kuriuose užfiksuota, ką moksleiviai skaito namuose.

Pratimų naudojimas pamokoje

Kartą per savaitę pamokoje ugdomos kompetencijos ir strategijos, kurias reikės taikyti dirbant poromis, pvz., nuspėti žodžių reikšmes iš konteksto, atpasakoti turinį arba atsakyti į klausimus iš teksto iš įvairių teksto suvokimo lygmenų.

Priklausomai nuo ugdomų kompetencijų ir pamokoje mokomų sričių pratybas galima praplėsti.

3.3 Skaitymo strategijų naudojimas dirbant poromis: bendradarbiavimas pagal scenarijų

3.3.1 Mokytojas/-a nurodo skaitymo strategiją

Sąvoka «bendradarbiavimas pagal scenarijų» galima aprėpti visus skaitymo poroje metodus naudojant mokymąsi bendradarbiaujant. Pavadinimas kilo iš to, kad mokytojas pateikia partneriams tikslus nurodymus scenarijaus forma, kada jie turi taikyti kokias strategijas.²² Pvz., partneriai analizuoja tekstą taip, kad abu perskaito skirsnelį, vienas atpasakoja tekstą, o kitas patikrina santrauką (Skaitymas ir reziūmavimas pakaitomis). Tačiau mokytojas/-a gali duoti partneriams ir užduotį taikyti kitas skaitymo strategijas. Tam turi būti parenkamas tinkamas tekstas.

Pavyzdžiai:

- ▶ Vienas moksleivis skaito skirsnelį, kitas vaizdžiai įsivaizduoja jo turinį, tada abu dalijasi savo įsivaizdavimais, galiausiai apsieičia vaidmenimis.
- ▶ Vienas moksleivis skaito skirsnelį, kitas jį reziūmuoja ir tuomet pasako, kokios asociacijos kyla ir ką jis apie tai galvoja.
- ▶ Vienas moksleivis skaito skirsnelį, kitas jį reziūmuoja ir tada abu kartu svarsto, kokias giminines sąvokas galima tam sugalvoti, tai yra kokios bendrosios temos ar aspektai aptariami skirsnelyje.
- ▶ Vienas moksleivis skaito skirsnelį, kitas reziūmuoja jį ir tada svarsto, kokios priežastys ir padariniai paminėti tekste.

3.3.2 Partneriai patys renkasi skaitymo strategijas

Kai moksleiviai įvaldo keletą skaitymo strategijų, galima jiems duoti užduotį kartą perskaityti tekstą (arba pirmąjį skirsnelį) ir tada paprašyti patiems pasvarstyti, kokios strategijos galėtų būti skirtos jam analizuoti. Pabaigoje jie turėtų pasvarstyti, ar strategijas pasirinko tinkamai.

- ▶ Mokytojas/-a turėtų parinkti pakankamai sudėtingą tekstą, kad moksleiviai turėtų ką veikti ir antrą kartą analizuodami skirsnelį bei nenuobodžiautų.

Individuali analizė

1. A ir B skaito pirmąjį teksto skirsnelį individualiai.
2. A ir B individualiai pasirenka viena iš žinomų skaitymo strategijų, kurią nuo dabar nori naudoti šiam tekstui analizuoti. (Pvz., sugalvoti skirsneliams pavadinimus; pasižymėti raktinius žodžius; pasižymėti klausimą ir atsakymą arba nusipiešti nedidelį simbolį)
3. A ir B dar kartą skaito skirsnelį ir naudoja pasirinktą strategiją.
4. Taip mokiniai skirsnelis po skirsnelio išanalizuoja visą tekstą.

²² Konrad, Klaus / Traub, Silke, 2001: Kooperatives Lernen. Theorie und Praxis in Schule, Hochschule und Erwachsenenbildung. Baltmannsweiler.

Analizė bendradarbiaujant

1. A reziumuoja teksto turinį arba kelia klausimus apie teksto turinį, arba priklausomai nuo pasirinktos skaitymo strategijos vykdo kitokią veiklą.
2. B stebi, kad darbas būtų atliktas korektiškai ir iki galo, padeda, papildo arba atsako į klausimą.
3. Pasikeičiama vaidmenimis: B reziumuoja, aiškina, užduoda klausimus ir t. t. (priklausomai nuo pasirinktos skaitymo strategijos)
4. A stebi, kad darbas būtų atliktas korektiškai ir iki galo, padeda, papildo.

Šis procesas kartojamas ir analizuojant kitus skirsnelius. Dirbant individualiai moksleiviai naudoja vis tą pačią skaitymo strategiją.

Pateikti ir vertinti

Pabaigoje pagal atsitiktinumo principą parinkti moksleiviai pateikia visai klasei pagrindinius viso teksto turinius, o mokytojas/-a tuo metu gali patikrinti, ar moksleiviai analizuodami tekstą dalimis suprato jo visumą.

Prieš pateikiant klasei mokytojas/-a gali įtraukti dar vieną savikontrolės fazę. Pvz., moksleivių porai galima duoti sąrašą su sumaišytais pavadinimais kiekvienam skirsneliui. Moksleiviai turi priskirti pavadinimus skirsneliams. Mokytojas/-a gali įterpti į sąrašą ir du netinakmus pavadinimus, kuriuos moksleiviai turėtų atpažinti ir išbraukti.

Pabaigoje mokytojas turėtų trumpai apklausti moksleivius apie bendradarbiavimą poroje. Pateikdami vertinimus klasėje moksleiviai pasikartos gero bendradarbiavimo kriterijus.

3.4 Klausimų namelis

Kaip mokytis svarankiškai kelti klausimus tekstui

Šios skaitymo kompetencijų pamokos tikslas – kad moksleiviai išmokyti savarankiškai taikyti strategijas, ir dar taip, kad turėdami platų strategijų spektrą gebėtų pasirinkti pagal konkrečią situaciją. Mokymosi bendradarbiaujant metodas «Klausimų namelis» skatina moksleivius savarankiškai naudoti vieną iš svarbiausių strategijų, kuri juos ragina kelti klausimus apie tekstą įvairiuose lygmenyse. Keldami šiuos klausimus moksleiviai skatina vienas kitą naudoti skirtingas strategijas.

«Klausimų namelis» turi iš viso 3 aukštus, kiekvienas jų simbolizuoja vieną iš trijų pagrindinių teksto suvokimo lygmenų: kiekviename aukšte yra surašyti klausimai arba klausimų užuomazgos iš konkretaus teksto suvokimo lygmens: apatiniame aukšte yra klausimai, susiję su teksto turiniu. Antrame aukšte yra klausimai, padedantys analizuoti tekstą. Viršutiniame aukšte yra klausimai, susiję su teksto apmąstymu ir vertinimu. Klausimai yra bendro pobūdžio, moksleiviai, analizuodami konkretų tekstą, turi susieti klausimus su juo. Pirmasis klausimų namelis skirtas dalykiniam tekstui, antrasis - grožiniam tekstui.

3.4.1 Teksto analizė bendradarbiaujant «Klausimų namelio» pagalba

Individualus darbas: moksleiviai gauna tekstą, jį skaito. Perskaičius kiekvienas užsirašo bent po du klausimus tekstui iš «Klausimų namelio» apatinio aukšto.

Grupinis darbas: moksleiviai iš eilės užduoda kiekvienas po vieną klausimą. Kiti turi mėginti teisingai jį atsakyti. Kiekvienas moksleivis turi keturias kalbėtojo korteles (mažus lapelius, ant kurių užsirašo savo vardą); kaskart atsakius vieną kortelę padeda jį stalo vidurį. Kas atiduoda visas savo korteles, turi palaukti, kol ir kiti padės visas korteles. Klausimą užduodantis moksleivis paskiriamas mokytojo, visi kiti gali kelti ranką. To paties klausimo negalima užduoti du kartus.

Individualus darbas: dabar visi moksleiviai užsirašo bent po du klausimus iš antrojo «Klausimų namelio» aukšto.

Grupinis darbas: moksleiviai iš eilės užduoda po vieną klausimą. Kiti turi vėl bandyti teisingai jį atsakyti. Kiekvienas moksleivis turi keturias kalbėtojo korteles, kaskart atsakius vieną kortelę padeda jį stalo vidurį. To paties klausimo negalima užduoti du kartus.

Individualus darbas: dabar visi moksleiviai užsirašo bent po du klausimus tekstui iš viršutinio «Klausimų namelio» aukšto.

Grupinis darbas: moksleiviai iš eilės užduoda po vieną klausimą. Kiti turi vėl bandyti teisingai jį atsakyti. Kiekvienas moksleivis turi keturias kalbėtojo korteles, kaskart atsakius vieną kortelę padeda jį stalo vidurį. To paties klausimo negalima užduoti du kartus.

Plenumas: teksto turinys reziumuojamas skirsneliais. Tuomet kiekviena grupės visiems mokiniams užduoda sunkiausius savo klausimus iš antro ir viršutinio aukštų.

3.4.2 Klausimų dalykiniam tekstui trijuose skirtinguose lygmenyse apžvalga

Darbo įrankis, skirtas 6 ir 7 klasių moksleiviams

Užduokite vienas kitam skirtingose lentelės grafose esančius klausimus arba formuluo-
kite juos patys. Galite juos keisti, kad geriau tiktų konkrečiam tekstui. Mėginkite į kalusi-
mus įtraukti kuo konkretesnes išraiškas, pvz., tai, ką reikia lyginti arba pagrįsti.

Prisiminkite, kad turite palikti laiko grupės nariams apmąstyti klausimą, kurį uždavėte.
Juo plačiau galima atsakyti į klausimą, juo jis įdomesnis – ir juo įdomesnis atsakymas,
juo jis geresnis!

1. Perteikti informaciją ir reziumuoti skirsnelį	2. Analizuoti: giliau išanalizuoti atskirus teksto elementus ir pavaizduoti jų sąsajas	3. Apmąstyti ir vertinti
<p>Klausimai apie tam tikrą informaciją skirsnyje, kurie prasideda raide K.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Kas? ▶ Kur? ▶ Kada? ▶ Kaip? ▶ (Kurlink?) ▶ (Kokie?) 	<p>Priežastys, sąlygos ir aplinkybės</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Kokių reiškinų priežastys ir sąlygos yra šiame skirsnyje? ▶ Kokios priežastys ir aplinkybės vaizduojamos? ▶ Kodėl? ▶ Kokios yra ... (to ir to) priežastys? ▶ Kokie ... (to ir to) padariniai? 	<p>Klausimai apie teksto intencijas</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Ko galima pasimokyti iš šio skirsnelio arba teksto? Kokias išvadas savo gyvenimui galima padaryti iš šio skirsnelio? ▶ Ką šis skirsnelis arba tekstas galėtų paveikti/sąlygoti?
<p>Klausimai apie sunkesnių žodžių ar vietų supratimą, į kuriuos dar nebuvo atsižvelgta.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Kaip iš tiesų vadinasi ...? ▶ Mes dar nepasiaiškinome ... 	<p>Padariniai</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Kieno padariniai yra tekste? ▶ Kieno padariniai tekste pavaizduoti? 	<p>Sąsajos su savo gyvenimu ar anksčiau įgytomis žiniomis:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Ar tau žinoma/pažįstama tai, kas aprašyta skirsnyje ar tekste?
<p>Santrauka</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Reziumuok tai, kas buvo aprašyta kiekviename skirsnyje ar tekste. 	<p>Palyginimai</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Ar yra kažkas, kas tekste lyginama? Atskleisk to, kas lyginama, bendrybes ir skirtumus. 	<p>Vertinimas</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Kaip tu tai vertini? ▶ Ar yra kažkas, kam tu pritari? Kodėl? Kurioms mintims pritari?
<p>Priskyrimas kontekstui</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Kas nutiko anksčiau, nei skirsnyje vaizduojamu laiku, kas paminima? ▶ Kas vyksta po to? 	<p>Pagrindimas</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Kaip pagrindžiami teksto teiginiai? ▶ Ar pagrindimas iliustruojamas pavyzdžiais? 	<p>Suprantamumas</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Kaip vertini, ar skirsnelis lengvai suprantamas? Nuo ko priklauso, jei kažkas nelabai aišku?

3.4.3 Klausimų grožiniams tekstams trijuose skirtinguose lygmenyse apžvalga

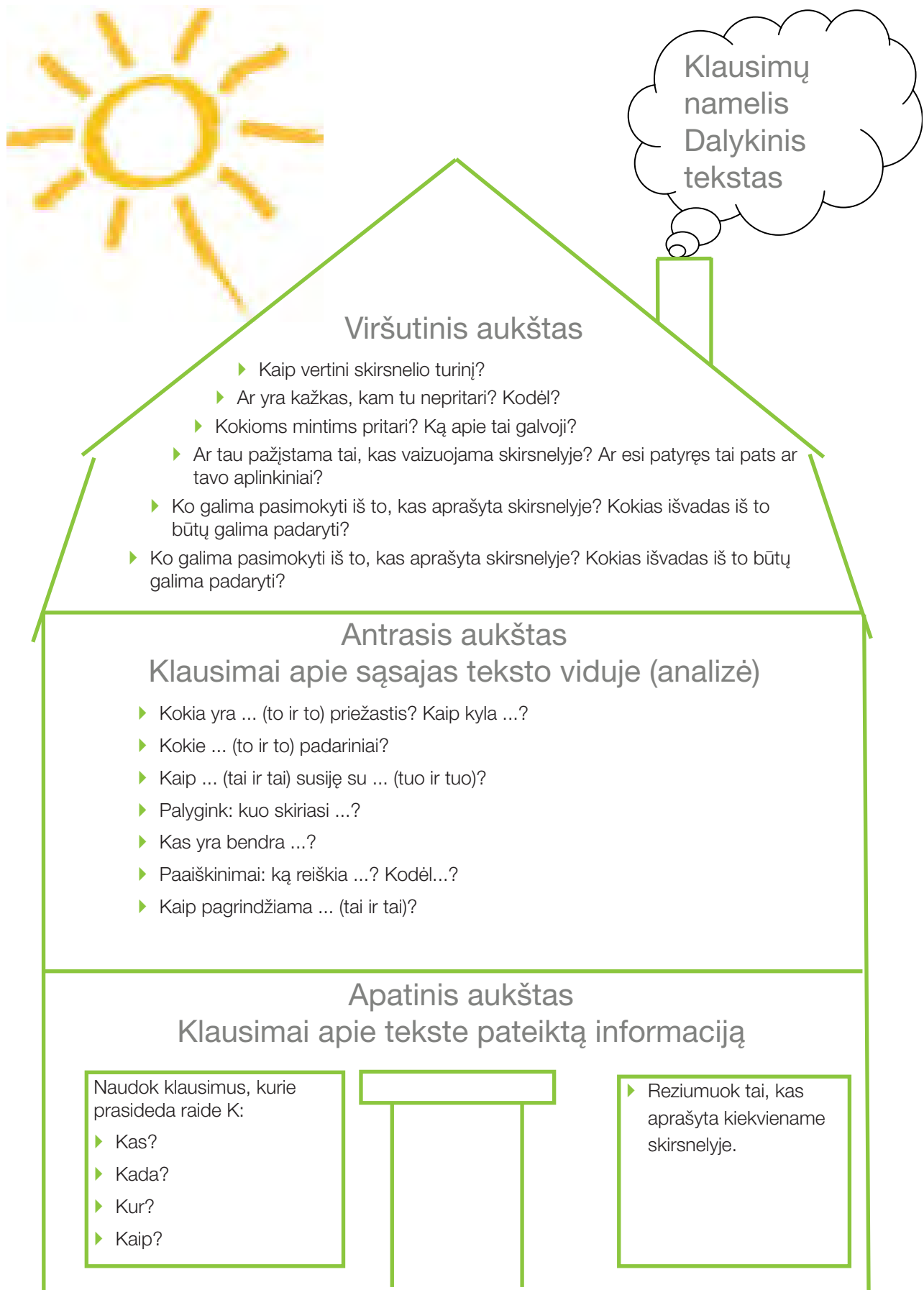
Darbo įrankis, skirtas 6 ir 7 klasių moksleiviams

Užduokite vienas kitam skirtingose lentelės grafose esančius klausimus arba formuluo-
kite juos patys. Galite juos keisti, kad geriau tiktų konkrečiam tekstui. Mėginkite į klau-
simus įtraukti kuo konkretesnes išraiškas, pvz., tai, ką reikia lyginti arba pagrįsti.

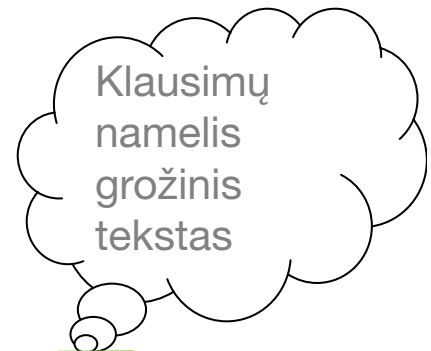
Prisiminkite, kad turite palikti laiko grupės nariams apmąstyti klausimą, kurį uždavėte.

Juo plačiau galima atsakyti į klausimą, juo jis įdomesnis – ir juo įdomesnis atsakymas,
juo jis geresnis!

1. Perteikti informaciją ir rezi- muoti skirsnelį	2. Analizuoti: giliau išanalizuoti atskirus teks- to elementus ir pavaizduoti jų sąsajas	3. Apmąstyti ir vertinti
Klausimai apie tam tikrą informaciją skirsnelyje, kurie prasideda raide K. ▶ Kas? ▶ Kur? ▶ Kada? ▶ Kaip? ▶ (Kurlink?) ▶ (Kokie?)	Klausimai apie asmenų ryšius ▶ Kaip susijęs ... su ... ? ▶ Kokie ... santykiai? ▶ Kodėl?	Klausimai apie teksto intencijas ▶ Ko galima pasimokyti iš skrisne- lio ar teksto? ▶ Kokia galėtų būti skirsnelio ar teksto prasmė? ▶ Ką galėtų įtakoti skirsnelis ar tekstas?
Klausimai apie sunkesnių žodžių ar vietų supratimą, į kuriuos dar nebuvo atsižvelgta. ▶ Kaip iš tiesų vadinasi ...? ▶ Ką reiškia... ? ▶ Mes dar nepasiaiškinome ...	Klausimai apie asmenų motyvus ▶ Dėl kokių motyvų veikia ... ? ▶ Kodėl jis/ji tai daro?	Sąsajos su savo gyvenamąja aplinka ▶ Kaip tai susiję su mano paties gyvenimu? ▶ Ar man šie dalykai pažįstami asmeniškai ar iš artimųjų?
Santrauka ▶ Reziumuok tai, kas buvo apra- šyta kiekviename skirsnelyje ar tekste.	Paklausk apie tipiškas personažų savybes. ▶ Charakterizuok... ▶ Kokie yra tipiški ... požymiai?	Alternatyvos ▶ Ar personažai galėjo elgtis ki- taip? Kas tada būtų nutikę?
Priskyrimas kontekstui ▶ Kas nutiko anksčiau, nei skirs- nelyje vaizduojamu laiku, kas paminima? ▶ Kas vyksta po to?	Paklausk apie to, kas nutiko, prie- žastis ▶ Kodėl nutiko taip, kad... ?	Vertinimas ▶ Kaip vertini ... elgesį? ▶ Kaip tu pasielgtum tokioje situa- cijoje?
	Paklausk apie padarinius to, ką daro žmonės ▶ Kur veda tai, kad...	
	Skatinimas paaiškinti ▶ Kokia yra ... (tam tikro daikto, sakinio, gesto) reikšmė? ▶ Ką reiškia ši metafora? Kokios yra lyginamų dalykų bendrybės?	

4 pav. «Klausimų namelis», dalykinis tekstas

Viršutinis aukštas Vertinimas ir refleksija

- ▶ Vertinimas: Ką tu manai apie ...? Kas yra gera/bloga tame, kad ...?
- ▶ Ką jauti skaitydamas apie ...? Kaip tau atrodo ...?
- ▶ Sukurti alternatyvų: Ar buvo įmanomas kitoks variantas? Kaip visa tai mato kitas asmuo iš savo perspektyvos?
- ▶ Susiejimas su tuo, kas žinoma: Ar esi matęs, skaitęs ar girdėjęs ką nors panašaus? Kaip tai susiję su tavo gyvenimu?

Antrasis aukštas Klausimai apie sąsajas teksto viduje (analizė)

- ▶ Veikiančiųjų asmenų motyvai: kodėl asmuo pasielgė būtent taip?
- ▶ Charakteriai: kokios yra tipinės šio asmens savybės?
- ▶ Ryšiai: Kokie dviejų asmenų santykiai?
- ▶ Priežastys, poveikis (padariniai): Kokia yra ... (to ir to) priežastis...? Kokie ... (to ir to) padariniai ...? Kodėl atsiranda ...?
- ▶ Sąsajos: kaip susiję du įvykiai?
- ▶ Palyginimai: Kuo skiriasi ...?; Kas yra bendra ...?
- ▶ Paaiškinimai: Ką reiškia ...? Kodėl ...?

Apatinis aukštas Klausimai apie tekste pateiktą informaciją

Naudok klausimus, kurie prasideda raide K:

- ▶ Kas?
- ▶ Kada?
- ▶ Kur?
- ▶ Kaip?

- ▶ Režiumuok tai, kas aprašyta kiekviename skirsnelyje.

5 pav. «Klausimų namelis», grožinis tekstas

3.5 Skaitymo strategijų naudojimas bendradarbiaujant: skaitymas pakaitomis

Skaitant pakaitomis moksleiviai analizuoja tekstą bendradarbiaudami ir patys reguliuoja savo žinių konstravimo procesą. Tai darydami jie sistemingai naudoja kompetencijas, kurios pasirodė esančios reikšmingos tekstų suvokimui tiek atliekant tyrinėjimus, tiek pamokose.

Sakymo pakaitomis bendradarbiaujant strategija remiasi tuo, kad pirmiausia skaitymo kompetencijos vystymui svarbu pasidalinti įspūdžiais apie anksčiau individualiai išanalizuotą tekstą ir naudoti skaitymo strategijas. Naudojant šį metodą po individualaus skaitymo fazės bendradarbiavimo centre atsiduria keturi veiksmai:

1. Kelti klausimus apie teksto turinį
2. Reziumuoti teksto turinį
3. Kontroluoti, ar tekstas gerai suprantamas, patikrinti, gal liko kas nors neaišku ir tada paskatinti pasiaiškinti šias teksto vietas ir žodžius.
4. Mėginti nuspėti, apie ką galėtų būti rašoma tolesniuose skirsniuose.

Pirmiausia moksleiviai individualiai skaito pirmąjį teksto skirsnelį. Čia jie turėtų naudoti jiems žinomas teksto analizės technikas (pvz., pasižymėjimą). Galiausiai kiekvienas grupės narys gauna vieną iš keturių užduočių:

1. Viena moksleivė kelia klausimus pirmajam skirsneliui, jie turi būti susiję su svarbiausia jo informacija. Grupės nariai turi atsakyti į pirmosios moksleivės ar pirmojo moksleivio klausimus.
2. Kitas mokinys, sėdintis pagal laikrožio rodyklę, savais žodžiais atpasakoja skirsnelio turinį; kiti santrauką patikrina.

3. Trečia mokinė tikrina, ar dar liko neaiškių teksto vietų, kurios galėjo būti paprasčiausiai praleistos atliekant pirmuosius žingsnius. Ji turėtų klausti apie sunkesnes formuluotes, painius sakinius arba nepažįstamus žodžius, kad suvokimo sunkumus būtų galima įveikti drauge. Tam galima naudoti pagalbines priemones (žodynus).
4. Ketvirtasis mokinys kuria prognozę, kas galėtų vykti tolesniuose skirsneliuose. Analizuojant dalykinius tekstus moksleivis turi pasvarstyti, kokios informacijos tekste iki šiol dar nebuvo. Grožiniuose tekstuose reikia spėlioti, kokie veiksmai galėtų kilti iš esamos situacijos. Tokią prognozę reikia užsirašyti ir kitame etape patikrinti.

Po tokios teksto dalies analizės bendradarbiaujant grupės nariai individualiai skaito kitą skirsnelį. Užduotys slenka pagal laikrodžio rodyklę. Pirmiausia patikrinama praėjusio rato prognozė. Tada prasideda antrojo skirsnelio aptarimas. Taigi skaitant pakaitomis kiekvienas moksleivis po kiekvieno skirsnelio gauna naują užduotį, o tekstas analizuojamas skirsnelis po skirsnelio, derinant individualų darbą su darbu bendradarbiaujant.

Štai taip viskas vyksta

Klasės susėda prie stalų po keturis moksleivius. Kiekvienas mokinys gauna kortelę, kurioje nurodyta jo užduotis. Kai keičiamasi vaidmenimis, ši kortelė tiesiog perduodama kitam.

Individualaus darbo fazė

Moksleiviai skaito pirmąjį teksto skirsnelį.

Bendradarbiavimo fazė

Asmuo A: Jis kelia klausimus apie teksto turinį. Kiti komandos nariai atsako į asmens A klausimus.

Asmuo B: Jis padaro teksto skirsnelio santrauką. Po to komandos nariai atsiliepia, ar santrauka vykusi, o gal reikia papildyti ar pataisyti, kad būtų įtraukti visi pagrindiniai skirsnelio dalykai.

Asmuo C: Jis prašo asmens D paaiškinti neaiškius žodžius ar teksto vietas.

Asmuo D: Jis pabaigoje bando spėlioti, kas galėtų vykti tolesniuose teksto skirsniuose.

Individualaus darbo fazė

Moksleiviai tyliai skaito kitą teksto skirsnelį.

II darbo bendradarbiaujant fazė

Po pokalbio apie pirmąjį teksto skirsnelį ir perskaičius antrąjį skirsnelį laikrodžio rodyklės kryptimi užduotys perduodamos kitiems grupės nariams.

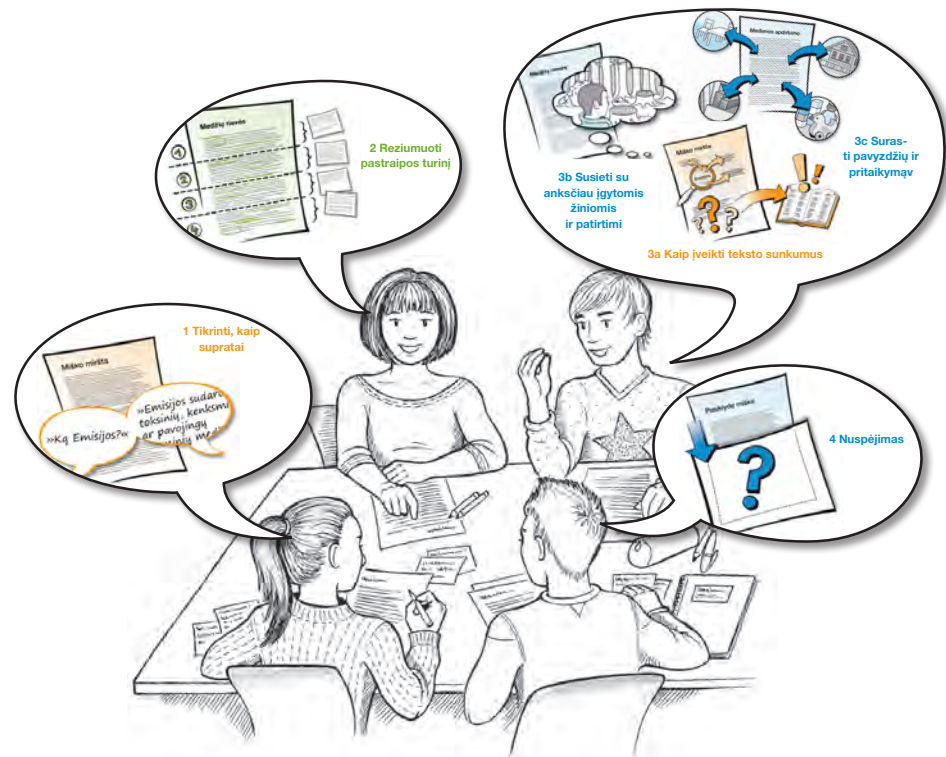
Asmuo B: pirmiausia aptariama buvusi asmens D prognozė: Ar antrame skirsnyje buvo tokios informacijos, kaip tikėtasi? Ar pirmosios teksto analizės fazės pabaigoje išsakytas spėjimas pasitvirtino?

Galiausiai asmuo B užduoda klausimus, į kuriuos galima atsakyti remiantis tekstu.

Asmuo C: formuluoja ir pateikia teksto skirsnelio santrauką.

Asmuo D: prašo paaiškinti likusias neaiškias teksto vietas.

Asmuo A: baigdamas savo vaidmenį bando spėlioti, kas galėtų vykti tolesniame skirsnyje.

Po to eina tolesnės individualaus darbo ir darbo bendradarbiaujant fazės.

Kas pasiteisino dirbant šiuo metodu?

Vizualizuoti užduočių pasidalijimą

Kad būtų aišku, kuriam mokiniui teko kokia užduotis, paranku duoti moksleiviams keturias skirtingų spalvų korteles, kiekviena kortelė reiškia kitą užduotį. Papildomas simbolis arba trumpa nuoroda kortelėje padeda teisingai atlikti užduotį. Kai užduotys skiriamos kitam moksleiviui, kortelės irgi perduodamos. Taip niekuomet nekils nesusipratimų dėl to, kas turi atlikti kokią užduotį. Jei neturite po ranka spalvotų kortelių, kiekvienas moksleivis gali paimti į ranką spalvotą pieštuką. Šiuo atveju ant lentos rašykite, kokia spalva reiškia kokią užduotį. Moksleiviai pasikeitus užduočiai perduoda pieštukus laikrodžio rodyklės kryptimi.

Mokytojas turi klausytis

Labai naudinga, kad mokytojas darbo fazėje prisėstų prie vienos kurios grupės ir atidžiai klausytųsi, kaip moksleiviai šnekasi apie tekstą. Tik taip paaiškėja, ar moksleiviams sekasi teisingai taikyti skaitymo pakaitomis žingsnius.

Mokytojas gali dirbti kartu su grupe

Jūs galite prisidėti prie kurios nors grupės moksleivio vaidmenyje ir dirbti kartu su ja. Moksleiviams jūs būsite pavyzdys ir tuo pačiu procesą matysite iš vidaus. Jei taikėte skaitymą pakaitomis tik keletą kartų, nuoširdžiai rekomenduotume jums kaskart padirbėti kitoje grupėje, nes tik taip pažinsite moksleiviams keliamus reikalavimus dirbant šiuo metodu.

Atsižvelgti į skirtingą skaitymo tempą

Skirsnelio skaitymo tylomis fazėje dažniausiai moksleiviai baigia nevienodu laiku. Greitesni skaitovai turėtų paimti nuo stalo iš anksto padėtą lapą užrašams, kad galėtų ruošti jiems paskirtai užduočiai raštu. Jie gali panaudoti šį laiką ir tam, kad pasižymėtų turinio raktinius žodžius ar nusipieštų simbolį, kuris jiems atrodo tinkamas skirsneliui.

Kad greitesnieji skaitovai nepaskubėtų perskaityti viso teksto ir vėliau galėtų prognozuoti, kas bus aprašyta kituose skirsneliuose, teksto skirsnelius galima duoti po vieną. Paprastas variantas: tekstą galima sulankstyti nuo apačios po skirsnelį.

Galimybės diferencijuoti

Skaitant pakaitomis galima sudaryti ir vienodo pajėgumo moksleivių grupes, kad moksleivių rezultatyvumas būtų daugmaž panašus. Tuomet greitesnieji ar stipresnieji moksleiviai dirbs greičiau, o mažiau greiti ar silpnesni skaitovai irgi bus vienoje grupėje. Tačiau tuomet nebebus galimybės silpnesniesiems pasimokyti iš stipresniųjų.

Variantai

Galima skirti papildomą užduotį trečiajam moksleiviui pateikti klausimus apmąstymui. Tuomet teksto analizė bus pagilinta. Šis variantas aprašytas 2 metodų portfelyje: